

T.a.v. mevrouw M. Hamer
Regeringscommissaris seksueel overschrijdend gedrag en seksueel geweld
Bureau Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Betreft: Bescherming van slachtoffers seksueel grensoverschrijdend gedrag in Wet bescherming klokkenluiders

Den Haag, 1 juni 2023

Geachte mevrouw Hamer,

Vanuit uw rol als regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld zouden wij graag uw aandacht vragen voor een tekortkoming in de nieuwe Wet bescherming klokkenluiders, die naar het oordeel van Transparency International Nederland de doelstelling van de regering om te komen tot een veilige meldcultuur voor seksueel grensoverschrijdend gedrag ernstig ondermijnt. Wij willen u vragen of u onze analyse deelt en zo ja, om dit ook kenbaar te maken aan de minister van Binnenlandse Zaken.

In de aanloop naar de nieuwe Wet bescherming klokkenluiders heeft Transparency International Nederland gepleit voor het laten vallen van de eis dat klokkenluiders een “maatschappelijke misstand” aan de kaak moeten stellen voordat zij bescherming als klokkenluider kunnen genieten. Wij geloven dat fraude en seksueel grensoverschrijdend gedrag altijd maatschappelijke misstanden zijn, omdat ze veiligheid en vertrouwen in samenleving ondermijnen. Dit is niet alleen een principiële punt: wij denken dat deze vereiste ook in de praktijk een veilige meldcultuur zal ondermijnen.

Hoe dit in de praktijk werkt, werd duidelijk in antwoorden van de minister van BZK op 16 maart 2023 op vragen van de Eerste Kamer (vragen en antwoorden zijn bijgevoegd). Seksuele intimidatie wordt volgens de minister slechts gekwalificeerd als maatschappelijke misstand wanneer er sprake is van een patroon of een structurele situatie. Eenmalige seksuele intimidatie is een incident en dus kan een melder geen aanspraak maken op bescherming als klokkenluider.

Angst en schaamte maken dat slachtoffers van seksueel grensoverschrijdend gedrag zich niet snel uitspreken. Het vaststellen of bewijzen van een patroon zal dan ook vaak niet eenvoudig zijn, los van de vraag of het wenselijk is dat van een melder, vaak zelf slachtoffer, een dergelijke bewijslast wordt gevraagd alvorens zij naar voren stappen. Het doel van het beleid zou moeten zijn om de drempel tot melden te verlagen. Het is dan niet gepast de bescherming van de melder te laten afhangen van het patroon van de dader.

Seksueel grensoverschrijdend gedrag is bij uitstek een terrein waarop een veilige meldcultuur van het grootste belang is. Met haar beperkte interpretatie van het begrip maatschappelijke misstand ondergraaft de regering haar eigen ambities op dit terrein. Dit is onnodig: seksueel grensoverschrijdend gedrag is per definitie een maatschappelijke misstand en dus zouden melders altijd bescherming moeten genieten. De door de regering gecreëerde onzekerheid is onnodig en druist direct in tegen de doelstellingen van het beleid om melden veiliger en eenvoudiger te maken.

Hiernaast geeft de minister aan dat seksuele intimidatie onderhevig is aan maatschappelijke ontwikkelingen, en dat de opvatting over de betekenis van een seksuele misstand in de loop der tijd kan verschuiven. Dit is ontegenzeggelijk correct, maar door de definitiekwestie op deze manier centraal te stellen, scheidt de regering verdere onduidelijkheid. Definities en maatschappelijke ontwikkelingen kunnen worden meegewogen door bijvoorbeeld een rechter, maar dit zou opnieuw niet de taak van slachtoffer moeten zijn die zijn of haar bescherming hiervan afhankelijk weet. Een melding maken is voor de meeste slachtoffers al een enorme stap, de drempel zou niet verhoogd moeten worden door onduidelijkheid over bescherming tegen bijvoorbeeld ontslag of andere vormen van benadeling.

Als Transparency International Nederland hebben wij de regering herhaaldelijk aangesproken op zowel het bestaan van deze beperking als de nauwe interpretatie die de minister hieraan geeft. Wij willen u vragen om, wanneer u onze analyse deelt, uw gezag als Regeringscommissaris seksueel overschrijdend gedrag en seksueel geweld aan te wenden en de minister hierop aan te spreken om zo de regeringsdoelstelling van het bereiken van een veilige meldcultuur dichterbij te brengen.

Hoogachtend,

Lousewies van der Laan, directeur TI-NL